

Cena militarizma

„Morali smo da uništimo selo da bismo ga spasili“. To su rekli američki vojnici posle uništavanja sela i gradova u Vijetnamu 1960-ih godina. Licemerni ton prođima tako i rat na Kosovu. Zar ništa nije naučeno? Od Golijata nadalje, istorija je ispisana primerima neuspeha većih i boljih oružanih sila, zbog toga što nisu uspele da naprave ispravnu procenu terena i psihologije suprotstavljenih, zbog toga što im je nedostajalo strategije i vizije. Krenuvši u pravdanje svoje ekspanzije i koncepta posle Hladnog Rata, NATO je samo izložio fundamentalne kontradikcije o ulogama sile, naoružanja visoke tehnologije i vojnih saveza u modernim međunarodnim odnosima i oživanju mira.

...Izbegavanje rata počinje sa rešavanjem konflikta, koja zahteva pravovremenu pažnju i resurse za proučavanje problema i sprečavanje militarizacije društva. NATO zemlje su ovoj etapi pružile oskudne resurse. Uporedite ukupni raspoloživi budžet OEBS-a sa cenama na etiketama stela bombardera i krstarećih raketa. Rana strategija NATO-a, takva kakva je bila, izgleda slično strategiji njegovog nuklearnog stava: zastraživanje zasnovano na

neodoljivoj pretnji. Izgleda da su NATO lideri očekivali da će se, suočeni sa neuvjenom moći 19 zemalja u vojnom savezu, Milošević, sasvim racionalno, povući. Kada to nije uspelo, nastavili su da produžuju krajnji rok, izgledajuć sve glupavije i glupavije, dok nisu konačno, prestiž radi, otpravili na Jugoslaviju spasioca Zalijskog rata – svoje krstareće rakete. Ne da bi spasili narod Kosova, jer bi u tom slučaju preduzeli mere da ih zaštitite. NATO je bio prisiljen da se pozabavi humanitarnim košmarom tek kada je shvatio koliko je većestoko gubio propagandni rat, naročito u zemljama članicama NATO-a. Decenije i bilioni dolara vojnih troškova ipak se nisu dokazali zastražujućim. Korišćene protiv daleko slabijeg protivnika, polovina stvari ne radi zbog lošeg vremena, a druga polovina promašuje cilj. Proizvođači i laboratorije tog oružja, koji su držali prevlast nad politikom SAD-a tokom tolikih decenija, treba da se oprobaju pod njihovim predstavljanjem Dejstva Robe.

Odluke NATO-a sada dominiraju nad mogućnostima i sprovođenju pregovora o kontroli oružja i o razoružanju, na četinu samo međunarodne bezbednosti i ograni-

~avanja nuklearnog naoru`anja, ve} nepovoljne i za {ire bezbednosne interese samih zemalja ~lanica NATO-a. ^ak se ni kontrola nad nuklearnim oru`jem ne mo`e zadr`ati podalje od zbrke dono{enja vojnih odluka, kao {to se pokazalo u razlozima koje navodi Ruska Duma svaki put kada odstupi od ratifikacije STARTa II: ekspanzija NATO-a; ameri~ko-britansko bombardovanje Iraka u decembru; NATO napadi na Jugoslaviju u martu. Da li bi sudbina sporazuma iz Rambujea bila druga~ija, da je dr`avni sekretar SAD-a Medlin Olbrajt ozbiljno poku{ala da uklju~i Rusiju kao dragocenog partnera u ranijoj fazi, koriste}i veze izme|u Moskve i Beograda kao potencijalni alat, a ne kao prepreke?

Rusija je poni`ena svojom ekonomskom dezintegracijom i saterana uza zid ekspanzijom NATO-a. Zbog nuklearnog oru`ja Rusije, Sjedinjene Dr`ave moraju da joj u~ine neke nazovi usluge, ali dela SAD-a pokazuju koliko dr`e do svog negda{njeg konkurenta i supersile. Poziv Moskvi da doprinese strategiji re{avanja problema i da iskoristi svoj uticaj na Milo{evi}a mogao je biti dobra taktika, iako nesumnjivo nepopularna kod nekih od vremenom deformisanih hladnih ratnika u Kongresu i u Pentagonu. Da je dobila priliku, ta taktika bi verovatno mogla da ostvari i Rambuje i START II. Te{ko da bi Milo{evo} mogao dopustiti otu|enje od svog najja~eg saveznika. Te{ko da bi Rusija mogla dopustiti da odbije takav izazov i time prizna sramni neuspeh. Ne znamo da li je ovakvo {ta moglo da uspe, jer se nikada nije ni poku{alo. Umesto toga, Sjedinjene Dr`ave i NATO su zaobi{li

neodgovaraju}u im ravnote`u u Savetu Bezbednosti, i tra`ili da se Moskva marginalizuje, osiguravaju}i negativnu reakciju. Kao posledica toga, i Rambuje i START II su verovatno izgubljeni.

Akcija NATO-a je predstavljena, od strane samog NATO-a kao i ve}ine zapadnih medija, u dimenzijama ~iste moralnosti. Delovao je da bi zaustavio nasilje, i ako u tome ne uspeva, to je krivica neprijatelja. Ukoliko akcija uspe, ma kolika da je cena toga, dokaza}e se koliko nam je NATO neophodan. Ukoliko ne uspe, dokaza}e se koliko nam je neophodna jedna jo{ ja~a Alijansa, sa jo{ vi{e skupe opreme i spremna da upotrebi jo{ vi{e sile.

U srcu NATO-a su neke fatalne protivre~nosti koje se, zajednice radi, vi{e ne smeju ignorisati. Te{ko naoru`ana sila, predvo|ena super-mo}nikom, duboko i u svojoj ku}i pla{i sopstvenih gubitaka; neprestano tro{e}i bilione u kontinuiranoj, usamljenoj trci u naoru`anju protiv pretnji, koje SAD ma{ina sama stvara i preuveli~ava, traga za sve sofisticiranijim oru`jem, ne bi li krvavu realnost ratovanja odr`ala na udobnoj udaljenosti. Nuklearni savez, koji se u doktrini oslanja na racionalno u vojnim poslovima, dok su invazije i rat isklju~ivo vo|eni iracionalnim, psihotičnim, gla|u za mo}i i neadekvatnim, koji o~ajni~ki poku{avaju da se doka`u. Savez Hladnog Rata, razvijan protiv naizgled monolitnog suparnika, sa gledan kroz razobli~uju}e ogledalo, NATO danas pokre}e, najve}im delom, unutra{nja neophodnost podr`avanja velikog biznisa proizvodnje oru`ja. Taj savez sada poku{ava da uspostavi sam sebe ponovo, i to kao vojno telo me|unarodne zajed-

ene za mir nato intervencija: stavovi, dileme, akcije...

nice. @eli da bude me | unarodna policijska sila oslobodena rizika – tra`e}i kako da zaobi | e kompleksnost dobijanja mandata Ujedinjenih Nacija pre delovanja.

Uo~i svoje pedesetogodi{nje, NATO je koncept bez ikakve supstancijalne ili koherentne strategije. Pored marginalizovanja nezgodnih pitanja, kao {to je nuklearna politika, NATO ~lanicama je potrebno da u}utkaju svoje unutra{nje “prigovore” savesti o pitanju operacija van svog rejona (ne-^lan V). Ima li boljeg na~ina od demonstriranja na univerzalno

osvedo~enom marginalcu kao {to je Milo{evi}? Ali ipak, dakle, zaslepljeni neodoljivim oru`jem Amerike, lideri NATO-a zaboravili su na psihologiju napadnutog, koja u}utkuje unutra{nja neslaganja i osna`uje mo} nacionalnog liderstva, ma koliko lo{eg.

Rebecca Johnson

*The Acronym Institute feature on
the war over Kosovo
(Uvodni tekst urednice
Rebeke D`onson)*